

**EVROPSKI POPULACIONI FORUM 2004:
POPULACIONE PROMENE I POLITIČKI ODGOVORI**

Ženeva, 12-14. januar 2004.

Evropski populacioni forum predstavljao je jedan u nizu regionalnih mitinga organizovanih tokom 2004. na desetogodišnjicu implementacije Programa akcije usvojenog konsenzusom od strane predstavnika 180 zemalja na Međunarodnoj konferenciji o stanovništvu i razvoju održanoj u Kairu septembra 1994. U tom smislu osnovni cilj sastanka bio je utvrđivanje najvažnijih populacionih promena u Evropi i njihovih uzroka, pregled političkih odgovora uz identifikovanje pouka koji oni nose, kao i istraživanje prostora za dalju i uspješniju primenu Programa akcije u narednim godinama.

Više od 350 eksperata iz istraživačkih krugova, vladinih tela, nacionalnih fondacija, međunarodnih institucija i nevladinih organizacija uzelo je učešće na sastanku koji su u Ženevi tokom januara organizovali Vlada Švajcarske, Ekonomska komisija za Evropu Ujedinjenih nacija i Populacioni fond Ujedinjenih nacija. Sastanak je otvorio ambasador Walter Fust, član Vlade Švajcarske i generalni direktor Agencije za razvoj i kooperaciju Švajcarske.

Program Foruma se odvijao u šest sesija.

Prva, uvodna sesija bila je *Stanovništvo i razvoj u Evropi tokom poslednje decenije* sa uvodničarima Davidom Colemanom, profesorom demografije sa Oksfordskog univerziteta i Ursulom Haubner, ministrom za socijalnu sigurnost Austrije.

Tema druge sesije bila je *Svetsko stanovništvo i razvoj: evropski pogled*. Tomas Frejka, ekspert iz SAD, i Vicky Claeys i Eef Wuyts, eksperti Međunarodne federacije za planirano roditeljstvo su napisali dva referata koja su predstavljala osnovu za diskusiju.

Francesco Billari, profesor demografije sa Milanskog univerziteta i Anne Gauthier, profesor socijalne politike na Univerzitetu Kalgari su ponaosob obradili *Rađanje dece i roditeljstvo u niskonatalitetnim zemljama*, temu koja je raspravljana tokom treće sesije.

Četvrta sesija je bila posvećena *Morbiditetu, mortalitetu i reproduktivnom zdravlju: suočavanje sa promenama u zemljama u tranziciji*. Ellen Nolte, Martin McKee i Anna Gilmore sa londonske Škole za higijenu i tropsku

medicinu i Florina Serbanescu, Howard Goldberg i Leo Morris iz Centra za kontrolu bolesti i prevenciju, Atlanta, bili su autori osnovnih referata.

Promocija menadžmenta i integracije u okviru međunarodnih migracija je diskutovana tokom pete sesije na osnovu referata koji su pripremili Christoph Schmidt i njegovi saradnici sa Rur univerziteta, odnosno Rinus Pennix, naučni direktor Instituta za migracije i etničke studije, Amsterdam.

Paul Demeny, Population Council, i Jérôme Vignon, direktor za Socijalnu zaštitu i socijalne integracije Evropske komisije bili su uvodničari tokom poslednje sesije sa nazivom *Politički izazovi na demografske promene u Evropi*.

Učesnici su zaključili da postoji potreba i obaveza da se Program akcije, usvojen na Međunarodnoj konferenciji o stanovništvu i razvoju u Kairu septembra 1994, sprovodi u evropskom regionu u sledećoj deceniji.

Takođe je ukazano na neophodnost povezivanja sprovođenja Programa akcije sa ostvarivanjem drugih međunarodnih dokumenata, pre svih sa Milenijumskim razvojnim ciljevima i Strategijom smanjenja siromaštva.

Podvučeno je da akcije vezane za HIV/AIDS treba da budu prioritet za ceo region i prepoznata je potreba pune integracije programa prevencije seksualno prenosivih infekcija sa programima reproduktivnog zdravlja.

Zapaženi su problemi u finansiranju sprovođenja Programa akcije i preporučeno je da se utvrde novi izvori finansiranja, kako za međunarodnu asistenciju tako za i nacionalne implementacije.

Zaključeno je da je nizak fertilitet stanovništva glavni populacioni problem Evrope, mada nije jasno kako je moguće rešiti ovo pitanje. Diskutovano je više modela političkog odgovora širom regiona. Ova analiza upućuje da je nivo rađanja dece relativno visok u onim sredinama gde postoji rodna ravnopravnost u ekonomskim odnosima, porodici i društvu, kao i tolerancija prema različitim oblicima zajedništva između žene i muškarca. Više učesnika u diskusiji je podvuklo važnost uključivanja starijih osoba i u procese rada i u brigu oko podizanja dece. Preporučeno je usvajanje nove strategije u borbi protiv niskog fertiliteta stanovništva u regionu i na makro i na mikro nivou u okviru koje bi rodna ravnopravnost predstavljala prioritet, uz istovremeno respektovanje individualnih prava i sloboda. Unapređenje relevantnih istraživačkih znanja je identifikovano kao važan preduslov za definisanje populacione politike prema fertilitetu stanovništva, ali i praćenje njenih efekata.

Forum je konstatovao da postoje velike razlike u prosečnom broju godina življenja među stanovništvom evropskih zemalja. Takođe, u mnogim evropskim zemljama postoje jasne razlike u srednjem trajanju života među različitim socijalnim grupama. Ceo region se suočava i sa povećanjem incidencije seksualno prenosivih infekcija, uključujući i HIV/AIDS. Učesnici su se složili da je važno da se povećaju finansijska sredstva, dele iskustva, jača uloga nevladinih organizacija i mobilišu resursi lokalnih zajednica u ublažavanju istaknutih problema vezanih za zdravlje stanovništva.

Dodatno, stanovništvo u istočnom delu Evrope se suočava sa razorenim sistemom zdravstvene zaštite i ograničenjima različite prirode u dostupnosti kvalitetnoj zdravstvenoj zaštiti. U nizu ovih zemalja postoji visoka zavisnost od duvana, alkohola, droge i raširena je loša ishrana. Mladim ljudima pak u mnogim sredinama nisu dostupne prave informacije i adekvatni servisi vezani za seksualno i reproduktivno zdravlje. Istovremeno nedostaju statistički podaci kao i dubinska istraživanja koji bi doprineli boljem razumevanju ovih problema.

Forum je utvrdio da se migracioni okvir promenio od Međunarodne konferencije o stanovništvu i razvoju na kojoj je usvojen Plan akcije. Naime, u ogromnoj većini zemalja regiona imigracioni tokovi su pojačani. Istovremeno je konstatovano da je, mada je u mnogim sredinama prepoznata neophodnost imigracije zbog demografskih i ekonomskih razloga, niz sadašnjih nacionalnih migracionih politika baziran na kontroli i represiji. Takođe, podvučena je potreba za menadžmentom u ovoj sferi. Zaključeno je da imigraciona politika treba eksplicitno da se definiše, da bude transparentna, integracionog tipa, sa zastupljenom dimenzijom humanosti. Poručeno je da migraciona i integraciona politika imaju najveći pozitivan uticaj ako postoji koordinacija na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou i ako se predstavnici imigrantskih grupa uključe u njihovo koncipiranje, implementaciju i sprovođenje. Takođe, Forum je pozvao na unapređenje migracione statistike i znanja o interakciji između migracija, integracija i razvoja.

Jačanje partnerstva među zemljama je takođe diskutovano imajući u vidu novo demografsko stanje u Evropi i potrebu da se dostignu ciljevi definisani Programom akcije i Milenijumskim razvojnim ciljevima.

Gospođa Thoraya Ahmed Obaid, izvršni direktor Fonda za populacione aktivnosti Ujedinjenih nacija, zatvorila je Evropski populacioni forum 2004.

Mirjana Rašević